

Doğu Anadolu'nun Bir Sınır Kasabasında Mülkiyet ve Vatandaşlık": Proje yürütücüsü olarak, Ege Üniversitesi, EBİLTEM Desteği ile, İzmir, BİL/2006/015, 2 Yıl.

T.C EGE ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJESİ ÖNERİ FORMU (Bu form; diskette ve beraberinde 2 kopya ile İlgili Alt Komisyona iletilecektir)		İdari ve Mali İşler Daire Başk. tarafından doldurulacaktır. Proje No : Tarih : / /20..	
Proje/Çalışma Adı : <i>Doğu Anadolu'nun Bir Sınır Bölgesinde Mülkiyet ve Vatandaşlık</i>			
Anahtar Sözcükler : Mülkiyet, Kültür, Vatandaşlık, Sınır			
Proje Yöneticisi (Özgeçmiş ve Yayın Listesini Ekleyiniz)	Tel	Fax	E-mail
a. Adı ve Soyadı - Unvanı : Havva Neşe Özgen, Prof. Dr.	02323884000 /1676	0232 3388110 2	nozgen1@hotmail.com
b. Kuruluşu, Bölümü ve Adresi :E.Ü. Edebiyat Fak. Sosyoloji Böl. Bornova/ İzmir	02323884000 /1373 ve 3901	0232 3881102	edebiyat@rektorluk.ege.edu.tr
Projenin Yürütüleceği Araştırma Birimi : a. Adı ve Adresi : E.Edebiyat Fak. Sosyoloji Bölümü b. Mevcut Altyapı : Teknik Destek- bilgisayar ve net ortamı, anketör havuzu, istatistik programlama ve analiz, nitelikli eleman			
Projenin Üniversite Dışı Destekleri (Destek Belgesini Ekleyiniz) :			
a. Destekleyen Kuruluş: Max Planck Institute for Social Anthropology Halle/Almanya	c. Destek Miktarı : 12.000Euro ve üzeri d. Verildiği Tarih : Ocak 2006 e. Süresi : 3 yıl		
b. Destek Türü : Ortak Bilimsel çalışma kapsamında nakden ve aynı olarak			
Proje Personeli			
Adı ve Soyadı - Unvanı : Sosyolog Öğrenci 2 (Tez öğrencisi) Anketörler Görsel antropoloji çekimi, Kameraman Mülkiyet Analisti, sosyal bilimci	Çalıştığı Birim : E.Ü. Edebiyat Fak. Sosyoloji Böl. Araştırma Görevlisi E.Ü. Edebiyat Fak. Sosyoloji Böl. Alandan bulunacak ve eğitilecek Serbest Serbest		

Projenin Yöneticisi : Adı, Soyadı, Unvanı :Havva Neşe Özgen, Prof. Dr. Tarih : İmza :	Proje Yöneticisinin Çalıştığı Kuruluş Yöneticisinin Onayı : Adı, Soyadı, Unvanı : Prof. Dr. Kasım Eğit Tarih : İmza :
---	---

FORMU BİLGİSAYAR ORTAMINDA DOLDURURKEN LÜTFEN BİRİNCİ SAYFAYI BURADA KESİNİZ.

Proje/Çalışma Adı :
Doğu Anadolu'nun Bir Sınır Bölgesinde Mülkiyet ve Vatandaşlık

Projenin Yüz Kelimelik Özeti :

Bu çalışma, Türkiye'nin giderek daha çok değişimlerle yüz yüze gelen bir bölgesinde, Kuzey Doğu Anadolu'da bir kentimizin, tarihsel planda sosyolojik ve ekonomik bir panoramasını çizmeyi hedeflemektedir. Bu amaçla Ardahan ili ve ilçeleri ve bazı köyleri, kendi tarihsel döngüsü içinde ele alınarak beş ayrı dönemde incelenecektir: 1)Cumhuriyetin kuruluşu dönemi, 2) SSCB'nin toprak talepleri ve SSCB ile aramızdaki en yakın sınır olarak Ardahan, 3) 1950 ve 1990 arası sessiz dönem, 4) SSCB'nin Sovyet sistemini değiştirerek, küçük ulusal devletlerin ortaya çıktığı dönem ve 5) BTC boru hattının geçiş güzergahında Ardahan'ın yapısal dönüşümleri.

Cumhuriyet'in kurulma aşamasından bu yana Kuzey Doğu sınırlarımız çok az değişiklik geçirmiştir. Ancak en önemli değişikliği SSCB'deki Sovyet rejimi değişip, bu ülkeler bir bir bağımsızlıklarını ilan etmeye başladıklarında yaşamıştır. Bir sınır kenti olarak, Ardahan'ın en fazla ön plana çıktığı dönem ise, BTC Boru Hattı'nın hemen hemen tüm ilçeleri ve 25 kadar köyünün içinden geçtiği son dönemdir. Bu son dönemde Ardahan'ın mülkiyet yapısına değişimler olmuş, bir yandan Boru Hattı için istimlak çalışmaları hızla sürerken öte yandan da mülkiyetin yeniden yapılanması ve sosyal değişimler için Dünya Bankası tarafından onaylanmış, bazı sosyal sürdürülebilirlik projeleri uygulanmaya başlamıştır.

Bu çalışma, 1990 sonrası dönemde Ardahan'ın yeni komşularıyla ilişkisini, mülkiyet ve sınır kavramları üzerinden araştıracaktır.

Böylece, bu çalışmada Ardahan kent merkezi ve üç ilçesiyle (Damal, Posof ve Hanak) bazı köylerinde (bu köyler alanda saptanacaktır) BTC Boru Hattı'nın etkileri ve sosyal projelerin burada yarattığı değişimleri anlamak için Sosyal antropolojik bir çalışma yürütülecektir. Bu çalışmanın teknikleri hem nitel hem de nicel olacak ve daha önceki sınır çalışmaları için karşılaştırmalı olması açısından benzer metodoloji uygulanacaktır. Bu çalışma, Halle, Almanya- Max Planck Enstitüsü Sosyal Antropoloji Bölümü'nün 3 Yıl için yürüttüğü "Caucasian Boundaries and Citizenship from Below" başlıklı çalışmanın bir alt çalışmasına katkı sağlayıcı niteliktedir. Bu çalışmayla hem E.Ü. Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü ve dolayısıyla Üniversitemiz de bağlantılı bir proje içine girebilecek, hem bölümde bir aştırma görevlisi alan çalışmasının nitel tekniklerini uygulamayı öğrenecek hem de iki Bölüm öğrencisi bitirme tezlerini bu alanda verecektir.

Başlama Tarihi : Nisan 2006	Bitiş Tarihi : Mart 2008	Süresi : İki yıl
---------------------------------------	------------------------------------	----------------------------

PROJENİN BÜTÇESİ	Üniversite Desteği	Destekleyen Kuruluş / lar Desteği
200- Yolluklar Harcama Kalemi	2000YTL	8090 EURO+ 7800 EURO yevmiye
300- Hizmet Alımları Harcama Kalemi	500YTL	1000 EURO
400- Tüketim Malları ve Malzeme Alımları Harcama Kalemi	1500YTL	1750 EURO
600- Makine-Teçhizat ve Taşıt Alımları Harcama Kalemi	Ayni olarak	Ayni olarak
TOPLAM ÖDENEK	4000YTL	12000 EURO ve ayni olarak üzeri

BÜTÇE GEREKÇELERİ

Çalışma, Ardahan, Ardahan'ın merkez ilçesi ve iki ilçesiyle, köylerinde yapılacak bir alan çalışmasını temel alacaktır. Bu hususta en önemli zorluk, ekibin temel elemanlarını taşımak gerekmektedir. Bu nedenle çalışmanın **yolluklar kalemi** ağırlıklı ve yaşamsal öneme sahiptir. Yürütücünün (H.Neşe Özgen) yol ve yevmiyeleri Max Planck Institute for Social Anthropology tarafından karşılanmaktadır.

Hizmet alımları kalemi esas olarak ekibi bir ay boyunca Ardahan Öğretmen evi misafirhanesinde yatırmak ve yedirmek için kullanılacaktır. Bu kişim çalışmanın sürdürülmesi için hayati öneme sahiptir ve takdir edersiniz ki, sadece yol parası verilerek çalışan bir ekisin en azında kalacak yeri ve yemeklerinin karşılanması gerekir. Ayrıca bu kalemin uygun bir miktarı alan çalışmasının analizleri için kullanılacaktır.

Tüketim malları ve malzemeleri esas olarak soru kağıtları, basım, rapor yazımı ve çoğaltmalar, Fotoğraf, film ve ses kayıt malzemeleri (software ve sarf malzemesi almak) için kullanılacaktır.

PROJEYE İLİŞKİN BİLGİLER

1) Amaç :

Türkiye'nin eski SSCB sınırında kalan, küçük ancak kökleri çok eskiye dayalı bir yerleşimini, Ardahan'ı örnek olay olarak seçerek, Türkiye sınırları çalışmalarına yenisini eklemek,

Bu çalışma sırasında E.Ü. Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nü çeşitli düzeylerde (araştırma görevlileri, öğrenciler vb.) bir uluslararası projeye ortak kılmak,

Böylece bu çalışmayla uluslararası bir projede bir sosyal antropoloji çalışmasını, bir sosyo-ekonomik bir analizi gerçekleştirmek.

2) Projenin Konusu ve Kapsamı :

Türkiye'nin Kuzey Doğu sınırlarındaki değişme ve gelişmelerin tarihsel süreçten koparılmadan anlaşılması, Ardahan'ın küresel ekonomiyle bütünleşme yolunda geçirdiği dönüşümler ve 2000 sonrası mülkiyet sisteminin dönüşümleri ve BTC Boru Hattının yarattığı yeni oluşumların incelenmesi.

Proje böylece iki yılla yayılan bir sürede Ardahan'ın kent merkezinde ve köylerinde sosyolojik, ekonomik ve antropolojik bir inceleme gerçekleştirecektir. Bu süreçte tarihsel boyutlar da ihmal edilmeden, BTC Boru Hattı ve şimdiki mülkiyete etkileri ve yapılmakta olan çalışmaların da etki değerlendirmesi (social impact analysis) yapılacaktır.

2) Kullanılacak Yöntem :

Çalışmada nitel ve nicel teknikler birlikte kullanılacaktır.

1. Mülkiyet analizi soru kağıdı (bkz. HEADY, Patrick (2000) Growing Together, Methodological Aspects of Joint Research in the Property Abteilung, *Working Paper 16*, Max Planck Institute for Social Anthropology, Working Papers, Halle/Saale.

2. Visual Anthropology-Görsel Antropoloji: Sınır-insan gündelik hayat içinde ilişkisi; mülkiyet, BTC, eski ve yeni komşuluk, günlük hayat görsel materyale aktarılacak ve öncelikle kurgulanmamış olarak çözümlenecektir.

3. Uzun dönemli eğilimler ve sosyo-politikanın etkileri için arşiv çalışması

4. Komşuluk, Vatandaşlık ve mülkiyet ekseninde sosyo-kültürel yapı analizleri

4) Araştırma Konusunun Dünyadaki ve Türkiye'deki Durumu :

Bu araştırma H. Neşe Özgen'in (Proje Yürütücüsü) 2006-2007 tarihlerinde Halle, Almanya Max Planck Enstitüsü Sosyal Antropoloji Bölümü'nde yapacağı ve bu Enstitünün uluslararası bir çalışması olan "Caucasian Boundaries and Citizenship from Below" projesinin bir parçasını oluşturmaktadır. Halle Max Planck Enstitüsü Sosyal Antropoloji Kürsüsü, sadece Almanya'da değil fakat Sovyet sisteminin dağılmasıyla birlikte gerçekleştirilen araştırma ekipleri içinde de seçkin bir yere ve öneme sahip bir merkezdir. Bu çalışmalar, Enstitü tarafından düzenli olarak uluslararası bilimsel platformlarda paylaşılmakta, sürekli yayınlar çıkarılmaktadır. Planlanan bu proje ise, bu Enstitü'nün gerçekleştireceği IV. Araştırma Projesi'nin bir alt başlığının içinde yer alacaktır.

5) Beklenen Yararlar ve Sonuçların Uygulamaya Aktarımı :

Kafkas ülkeleri, Rusya'da Sovyet sisteminin sona ermesiyle, dünya sosyal bilimcilerinin yeni ilgi alanı haline gelmiştir. Daha önceleri bağımsız ulusal devletler olan eski Doğu Avrupa ülkelerinin aksine, Kafkaslarda son zamanlarda yeni ulus devletler oluşmaya başlamıştır. Bu yeni oluşumlar ise, bilindiği üzere küreselleşme çağının bütün uluslaşma özelliklerini barındırmaktadır. Türkiye de bu araştırma alanlarına, sadece komşuluk ilişkileri ve stratejik meselelerden dolayı değil, ancak bilimsel olarak inceleme amacıyla da girmeli; böylece önümüzdeki dönemlerde, Kafkaslarda daha artacağı düşünülen bazı milliyetçi devletçilik hareketlerine de şimdiden yanıtlarını hazırlamalıdır.

Bunun yanı sıra, BTC Boru Hattı Projesi, yukarı bölgede yeni ekonomik değişmelerin temel başlatıcısı

olmuştur. Gerek Gürcistan'da gerek Azerbaycan'da, BTC'nin yarattığı bu yeni dönüşümler denetimli olarak izlenmektedir. Türkiye'de ise BTC'nin oluşturacağı değişimlerin izlenmesinde öncelikli olarak bir yol haritası çizilmemiştir. Aksine, çeşitli bölgelerde en acil sorunlar belirdikçe bazı projeler geliştirilmiş ve buna göre izleme yapılmaktadır. Bu Proje, BTC Boru Hattının gelişimiyle gerçekleşen değişimleri ve bunların halli üzerinde yeni öneriler geliştirmeyi de amaçlamaktadır.

Bu çalışmayla hem E.Ü. Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü ve dolayısıyla Üniversitemiz de bağlantılı bir proje içine girebilecek, hem bölümde bir araştırma görevlisi alan çalışmasının nitel tekniklerini uygulamayı öğrenecek, hem de iki Bölüm öğrencisi bitirme tezlerini bu alanda verecektir.

6) Projenin Aşamaları :

AYLAR				
İŞ PAKETİ NO:	1-6	6-12	12-18	18-24
1SEYAHAT	XXXXXXXX	XXXXXXXX		
2DONANIM	XXXXXXXX			
3HİZMET	XXXXXXXX		XXXXXXXX	
4YARD:PERSONEL	XXXXXXXX	XXXXXXXX	XXXXXXXX	XXXXXXXX
5MALZEME	XXXXXXXX		XXXXXXXX	
6RAPORLAMA	X	X	XXXXXXXX	XXXXXXXX

İŞ PAKETLERİNİN AÇIKLANMASI

1-SEYAHAT: Haziran 29006- Ağustos 2006 arası alan çalışması için alana gidiş ve Ekim 2006'dan itibaren bir alan tamamlanması daha

2-DONANIM: Haziran 2006'dan itibaren gerekli donanımı almak ve alan anketörlerinin donanımı

3-HİZMET: Haziran 2006 - Ağustos 2006 arası alan çalışmasına yönelik olarak ve Nisan 2007- Haziran 2007 arası hizmetler alımı

4-YARDIMCI PERSONEL: Haziran 2006'dan itibaren

5-MALZEME: Haziran 2006'dan itibaren sarf malzemesi

6-RAPORLAMA: Her altı ayda bir olmak üzere son raporlama son 12 ay içine yayılacaktır.

7) Projeyi değerlendirebilecek Üniversite Dışı Uzmanlar

ADI SOYADI ÜNVANI	KURUMU	TEL FAX	e-mail

**Projeyi Değerlendirebilecek
Üniversite Dışı Uzmanlar**

1.- Prof. Dr. Birsen Gökçe

Sosyoloji Derneęi Bşk.
Mareşal Fevzi Çakmak Cad.
9/7 Beşevler/Ankara

Tel: 03124267710
Faks: 03122221252

2-Prof. Dr. Bahattin Akşit,

Manas Üniversitesi, Sosyal
Bilimler Enst. Müdürü-
Kırgızistan

Tel: 03122105992

aksit@metu.edu.tr

3-Prof. Dr. Ferhunde Özbay

Boğaziçi Üniversitesi , Fen-
Edebiyat Fak. Sosyoloji Böl.
Bebek 34342 İstanbul

Tel: 02123596493
Faks: 02122315972

ozbayf@boun.edu.tr

4-Prof. Dr. Sibel Kalaycıoęlu

ODTÜ Edebiyat Fak.
Sosyoloji Böl Başkanı ODTÜ
06531Ankara

Tel: 03122100006
Sosyoloji Bölümü

ksibel@metu.edu.tr

5-Prof. Dr. İlhan Başgöz.

Indiana Uni. Central Eurasian
Studies, Goodbody Hall, 157,
1011 East 3rd Str.
Bloomington, IN47405-7005
US

Tel: 8128552223
Faks: 8128557500

turkish@indiana.edu